

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені А. С. МАКАРЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом СумДПУ імені А.С. Макаренка
№ 257 від 20 травня 2024 року
Ректор _____ проф. Юрій ЛЯННОЙ

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ імені А. С. МАКАРЕНКА**

Нова редакція

ПОГОДЖЕНО

рішенням науково-методичної
ради університету
протокол № 4
від 17.05.2024 року

УХВАЛЕНО

рішенням вченої
ради університету
протокол № 11
від 20 травня 2024 року

СУМИ – 2024

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про самостійну роботу здобувачів вищої освіти розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної рамки кваліфікацій», стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area), «Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» та інших документів університету.

1.2. Підготовка кваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до компетентної, відповідальної та ефективної діяльності на рівні європейських і світових стандартів, неможлива без підвищення ролі самостійної роботи, спрямованої на стимулювання професійного зростання здобувачів та їхньої творчої активності.

1.3. Самостійна робота здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою освітньої діяльності Університету, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентами під методичним керівництвом викладачів, без посередньої їхньої участі. Цей вид роботи є основним засобом засвоєння навчального матеріалу студентами у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

1.4. Метою самостійної роботи студентів (СРС) є системне і послідовне засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів навичок самостійного набуття та поглиблення знань, розвиток професійної компетенції.

1.5. Основним завданням СРС є системне і послідовне формування у студентів навичок ефективної самостійної професійної (практичної і науково-теоретичної) діяльності, планування власної освітньої траєкторії, опрацювання джерел інформації, вміння здійснювати науково-дослідну роботу.

1.6. Навчальний час, відведений для СРС, регламентується навчальним (робочим) планом, робочою програмою дисципліни і повинен становити не менше 1/4 та не більше 3/4 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Співвідношення обсягів СРС та аудиторних занять визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньо-професійної програми (ОПП), а також обсягів лекційних, практичних, семінарських і лабораторних занять в освітньому процесі.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Підвищення ролі самостійної роботи під час навчання вимагає відповідної організації освітнього процесу, модернізації навчально-методичної документації, розробки нових дидактичних засобів, навчально-методичної літератури, спрямованої на ефективну організацію самостійної роботи, нових форм і методів контролю та самоконтролю знань.

2.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти передбачає:

- підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо);

- виконання індивідуальних завдань із навчальної дисципліни протягом семестру;

- роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які відповідно до робочої програми навчальної дисципліни, винесені на самостійне опрацювання;

- підготовку до всіх видів контрольних випробувань, у тому числі до написання курсових робіт (проектів);

- виконання завдань, передбачених програмою практики;

- роботу в наукових гуртках, проблемних групах, семінарах тощо;

- участь у роботі факультативів, спецсемінарів тощо;

- участь у науковій і науково-методичній роботі кафедр, факультетів (НН інститутів);

- участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо;

- підготовку до підсумкової атестації, у тому числі й виконання випускної кваліфікаційної роботи відповідного освітнього ступеня вищої освіти.

2.3. Організацією СРС займається безпосередньо кафедра. Перелік завдань для СРС, форми її організації та звітності, терміни виконання кожного виду роботи визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

2.4. При визначенні змісту та обсягу самостійної роботи за дисципліною, кафедра повинна враховувати збалансованість СРС з іншими видами навчальної роботи (та іншими навчальними дисциплінами), щоб не перевищувати загальне (54 академічних години) тижневе навантаження студента, задавати домашні завдання з урахуванням обґрунтованих норм часу та інших видів роботи, відповідно до бюджету часу, відведеного на самостійну роботу з даної дисципліни.

2.5. Здобувачі вищої освіти, які приступають до вивчення навчальної дисципліни, на перших заняттях повинні бути проінформовані щодо системи

організації самостійної роботи із цього курсу – обов'язкових практичних завдань, термінів їхнього виконання, кількості балів за кожен вид робіт, часу проведення консультацій, а також отримати детальну інформацію про основну та додаткову літературу, рекомендовану до самостійного вивчення навчальної дисципліни.

2.6. Представлення результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти відбувається за такими формами, як тестування, написання рефератів, виконання контрольних та розрахункових робіт, співбесіда, перевірка виконання індивідуальних завдань, ділові ігри та творчі наукові конференції, колоквиуми, написання есе, виконання проєктів-презентацій інші форми.

2.7. Матеріал навчальної дисципліни, передбачений самостійною роботою, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

2.8. Результати контролю за СРС обліковуються в електронному журналі академічної групи.

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних матеріалів, передбачених для вивчення конкретних навчальних дисциплін.

3.2. До навчально-методичного забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти належать:

- робочі програми навчальних дисциплін, підручники та навчальні посібники, навчальні, методичні матеріали як у паперовому, так і в електронному вигляді;
- завдання для самостійної роботи;
- інструкції та методичні вказівки до виконання лабораторних робіт, семестрових завдань тощо;
- тематика рефератів і доповідей;
- тематика курсових робіт (проєктів) і методичні рекомендації щодо їхнього виконання;
- тематика кваліфікаційних робіт та методичні рекомендації щодо їхнього виконання;
- завдання та зразки оформлення індивідуальних завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- перелік контрольних запитань та екзаменаційні білети з навчальних дисциплін;

– методичні вказівки щодо написання та оформлення звітів про проходження практики тощо.

3.3. Методичне забезпечення самостійної роботи повинно передбачати засоби самоконтролю, наприклад, тести, задачі та завдання з відповідями тощо.

3.4. Рекомендації із самостійного вивчення навчального матеріалу повинні містити вказівки щодо терміну, обсягу, якості засвоєння матеріалу із зазначенням навчальних і наукових видань, що використовуються з цією метою, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, приклади оформлення самостійної письмової роботи тощо.

3.5. Для ефективної організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти методологічний супровід та навчально-методичні матеріали повинні відповідати:

- сучасному рівню розвитку науки, техніки та технологій;
- передбачати логічно послідовний виклад змісту навчального матеріалу відповідно до освітньо-професійної програми;
- використання сучасних методів і технічних засобів організації освітнього процесу тощо.

3.6. Методичні рекомендації з окремих видів самостійної роботи здобувачів вищої освіти залежно від форми проведення навчальних занять повинні містити приклади розв'язування задач, індивідуальні варіанти завдань, короткі теоретичні відомості з тем лабораторних робіт, практичних чи семінарських занять, методику виконання і опрацювання отриманих результатів, вимоги до оформлення звіту, зразок оформлення звіту, додатки у вигляді таблиць, схем, діаграм тощо.

3.7. Методичні рекомендації до курсових робіт (проектів) обов'язково повинні містити вимоги до змісту і структури роботи; вимоги до оформлення: тексту, графічної частини, літератури; приклади оформлення текстової і графічної частини, що базується на матеріалі даної навчальної дисципліни, а також індивідуальні завдання.

3.8. Освітній процес, що проводиться з елементами дистанційного навчання у віртуальному середовищі на платформі Moodle, забезпечується відповідними електронними навчально-методичними матеріалами та іншими необхідними елементами для самостійного вивчення курсу навчальної дисципліни, а також виконання завдань здобувачем вищої освіти.

IV. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах. Ця робота

проводиться згідно із графіком контролю самостійної роботи здобувача вищої освіти, що гарантує йому можливість індивідуального доступу до потрібних дидактичних засобів.

4.2. Університет створює здобувачам вищої освіти всі умови, необхідні для успішної самостійної навчальної роботи, зокрема забезпечує доступ до навчальної та лабораторної бази, комп'ютерних класів, бібліотечного фонду тощо.

4.3. Під час організації самостійної роботи із використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних, лабораторного обладнання тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації чи допомоги з боку фахівця.

4.4. Бібліотека університету забезпечує освітній процес необхідною літературою та інформацією (комплектує бібліотечний фонд навчальною, методичною, науковою, періодичною, довідковою літературою та надає доступ до баз даних наукової та навчальної інформації).

4.5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти в період проведення усіх видів навчальних та виробничих практик проводиться на базах практики: на підприємствах установах, організаціях різного профілю, біостаціонарі «Вакалівщина», Навчально-науковому центрі «Ботанічний сад Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка», в закладах освіти міста та регіону тощо і здійснюється у процесі виконання ними індивідуальних завдань, а також при підготовці та захисту звітів з практики.

4.6. Оформлення самостійної роботи здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до вимог, розроблених кафедрою, та інших нормативних документів, що стосуються виконання та оформлення кваліфікаційних, курсових, розрахунково-графічних робіт (проектів), наукових, навчальних та інших завдань.

V. КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється науково-педагогічним працівником за результатами виконання окремих видів завдань шляхом оцінювання у балах, визначених відповідно до рейтингової системи оцінювання та затверджених критеріїв.

5.2. Контроль самостійної роботи включає: відповідь на питання; перевірку результатів виконаних письмових індивідуальних робіт і завдань з обов'язковим посиленням на всі використані джерела; перевірку контрольних робіт, рефератів, проектів-презентацій, звітів з навчальних та виробничих практик тощо.

5.3. Здійснення здобувачем вищої освіти самоконтролю передбачається у відповідних навчально-методичних матеріалах.

5.4. До засобів самоконтролю відносяться:

- складання плану відповіді, формулювання висновків на основі вивченого навчального матеріалу;
- самотестування за допомогою розроблених науково-педагогічним працівником контрольних тестів з ключем правильних відповідей до них;
- робота з літературою з метою уточнення та доповнення фактичного матеріалу, порівняння зі зразком;
- перевірка правильності виконання завдань за допомогою рекомендованих джерел тощо.

5.5. Завдання для контролю та самоконтролю повинні:

- формувати (поглибити) інтерес здобувача вищої освіти до теми, всієї навчальної дисципліни;
- спонукати до засвоєння нової термінології та понять;
- сприяти баченню міждисциплінарних зв'язків;
- заохотити до якісного вивчення матеріалу;
- формувати компетентності майбутнього фахівця тощо.

5.6. При проведенні контролю та самоконтролю самостійної роботи важливу роль відіграє використання модульного середовища для навчання Moodle, у якому створюються курси з навчальних дисциплін, що наповнюються необхідними навчально-методичними матеріалами науково-педагогічними працівниками.

5.7. Оцінки, отримані здобувачем вищої освіти за результатами виконання окремих видів самостійної роботи, враховуються науково-педагогічним працівником при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

5.8. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни.

VI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення «Про самостійну роботу здобувачів вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» ухвалюється рішенням вченої ради Університету та вводиться в дію наказом ректора.

6.2. Зміни та доповнення до Положення «Про самостійну роботу здобувачів вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» ухвалюються рішенням вченої ради Університету і затверджуються наказом ректора.